

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως : 408/2014

**ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(Α' Τμήμα)**

Συνεδρίαση της 17^{ης}/12/2014

ΣΥΝΘΕΣΗ:

Προεδρεύουσα : Στυλιανή Χαριτάκη, ως αρχαιότερα Νομικός Σύμβουλος του Κράτους, κωλυομένου του Προέδρου του Τμήματος, Μιχαήλ Απέσσου, Αντιπροέδρου Ν.Σ.Κ.

Μέλη : Ευφροσύνη Μπερνικόλα, Γαρυφαλία Σκιάνη, Δημήτριος Μακαρονίδης, Ελένη Πασαμιχάλη, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής : Γαρυφαλία Σκιάνη, Νομικός Σύμβουλος.

Ερώτημα : Το υπ' αρ. Α.Π. Φ.Π714γ-41413/29-9-2014 έγγραφο του Υπουργείου Εξωτερικών/ΣΤ1 Δ-σης Προσωπικού και Διοικητικής Οργάνωσης.

Περίληψη ερωτήματος: Εάν, εν όψει της διατάξεως της παρ. 1 του άρθρου 53 του Υ.Κ. (Ν. 3528/2007), υπάλληλος του Υπουργείου Εξωτερικών, με βαθμό Συμβούλου Πρεσβείας Α', ο οποίος έχει δύο ενήλικα τέκνα και ένα ανήλικο τέκνο, δικαιούται της κατά το ανωτέρω άρθρο αδειας 3 μηνών με πλήρεις αποδοχές.

 1

Επί του ανωτέρω ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Α' Τμήμα) εγνωμοδότησε ως ακολούθως:

I. ΙΣΤΟΡΙΚΟ:

Δια του ανωτέρω εγγράφου της ερωτώσης Υπηρεσίας, υπογεγραμμένου από τον Γενικό Γραμματέα, δίδεται το εξής ιστορικό:

Ο Δ.Ι., υπάλληλος του διπλωματικού κλάδου με βαθμό Συμβούλου Πρεσβείας Α', έχει δύο ενήλικα τέκνα, ηλικίας 25 και 27 ετών, και ένα ανήλικο τέκνο, το οποίο συμπληρώνει το έκτο έτος της ηλικίας του την 31-10-2014. Η ερωτώσα Υπηρεσία, κατόπιν και προφορικής επικοινωνίας με το Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, εχορήγησε στον ανωτέρω υπάλληλο, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 51 του Υ.Κ. και της παρ. 1 του άρθρου 53 του αυτού Κώδικα, άδεια άνευ αποδοχών έως και την 31-10-2014, θεωρώντας ότι αυτός δεν διέθετε την ιδιότητα του τριτέκνου, όπως η ιδιότητα αυτή περιγράφεται στο άρθρο 3 του Ν. 3453/2006 (Ενίσχυση της οικογένειας κλπ), ώστε ο υπάλληλος να δικαιούται τρίμηνης άδειας ανατροφής τέκνου με αποδοχές, και ότι εν γένει οι παροχές που χορηγούνται σε τριτέκνους, δυνάμει διαφόρων διατάξεων (φορολογικών, χορηγήσεως επιδομάτων, απαλλαγής από τέλη, κοινωνικά τιμολόγια ΔΕΚΟ κλπ), αναφέρονται σε τρία εξαρτημένα (προστατευόμενα) τέκνα και όχι σε τρία τέκνα ανεξαρτήτως ηλικίας.

Σχετικώς με το εν λόγω ζήτημα, η Γενική Διεύθυνση Διοίκησης Ανθρώπινου Δυναμικού/Διεύθυνση Διαχείρισης Ανθρώπινου Δυναμικού/Τμήμα Πειθαρχικής Ευθύνης και Δεοντολογίας του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, δια του υπ' αρ. ΔΙΔΑΔ/Φ.53^α/2007/25532/2-12-2014

εγγράφου της, εκφέρει, εν όψει της διατάξεως του άρθρου 53 παρ. 1 του Υ.Κ., όπως αντικατεστάθη δια της παρ. 2 του άρθρου 26 του Ν. 4305/2014, την άποψή της, ότι από τον σκοπό των σχετικών διατάξεων του Υ.Κ., που είναι η προστασία της οικογένειας και η διευκόλυνση της συμφιλίωσης της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής του υπάλληλου (Εισηγητική Έκθεση του Ν. 3528/2007), προκύπτει ότι με την 3μηνη άδεια ανατροφής, μετ' αποδοχών, η οποία χορηγείται στον υπάλληλο λόγω γεννήσεως τρίτου τέκνου και άνω, εισάγεται ειδική παρέκκλιση από τον κανόνα της αδειας άνευ αποδοχών, της οποίας μπορούν να κάνουν χρήση οι υπάλληλοι που δεν έχουν τρία τέκνα και άνω, στο πλαίσιο του σεβασμού των ιδιαίτερων αναγκών, που έχει ο υπάλληλος κατά το διάστημα της ανατροφής τριών και άνω τέκνων, και ότι κατά την γνώμη της Υπηρεσίας αυτής, η 3μηνη άδεια ανατροφής συνδέεται με την άσκηση της επιμέλειας των τέκνων, η οποία δεν ασκείται επί ενηλίκων τέκνων.

Εξ άλλου, δια του υπ' αρ. 192370/52719/2014/21-10-2014 εγγράφου του Συνηγόρου του Πολίτη προς την ερωτώσα Υπηρεσία εν σχέσει προς την συγκεκριμένη υπόθεση του Δ.Ι., επισημαίνεται, ότι δεν είναι δυνατή η ερμηνεία του άρθρου 53 παρ. 1 εδ.β' του Ν. 3528/2007 ως προς τον όρο «τρίτεκνος», βάσει ορισμού που περιέχεται σε άλλον νόμο και ειδικότερα στο άρθρο 3 του Ν. 3454/2006, όπως την ερμηνεία αυτή δίδει η ήδη ερωτώσα Υπηρεσία, αφού, κατά την άποψη του Συνηγόρου του Πολίτη, από πουθενά δεν προκύπτει σχετική βούληση του νομοθέτη. Περαιτέρω, κατά την άποψη του Συνηγόρου του Πολίτη, εάν ο νομοθέτης είχε την βούληση να αποκλείονται από την χορήγηση τρίμηνης άδειας με αποδοχές γονείς με τρία τέκνα, εκ των οποίων το ένα ή τα δύο έχουν

συμπληρώσει το 23^ο ή το 25^ο έτος της ηλικίας τους, θα το ανέφερε ρητώς στην υπ' αρ. ΔΙΔΑΔ/Φ.51/590/οικ.14346/29-5-2008 εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών, σχετικά με την χορήγηση της άδειας, σημειώνεται δε, ότι ο Ν. 3454/2006 είναι προγενέστερος του Ν. 3529/2007 και επομένως ο νομοθέτης θα μπορούσε, εάν ήθελε, να προσθέσει την προϋπόθεση αυτή στον υπαλληλικό κώδικα πράγμα όμως που δεν έπραξε, τέλος δε, κατά την εκτίμηση του Συνηγόρου του Πολίτη, ο Δ.Ι. δικαιούται της εν λόγω αδειίας με αποδοχές.

ΙΙ. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ:

Στην παρ. 2 του άρθρου 51 του Υπαλληλικού Κώδικα (Ν. 3528/2007 - ΦΕΚ 26, τ. Α'), όπως η διάταξη αυτή αντικατεστάθη δια της παρ. 4 του άρθρου 37 του Ν. 3986/2011, ορίζεται:

«Στους υπαλλήλους επιτρέπεται η χορήγηση άδειας χωρίς αποδοχές συνολικής διάρκειας έως πέντε (5) ετών, ύστερα από αίτησή τους και γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου, για σοβαρούς ιδιωτικούς λόγους.»

Επίσης, στην παρ. 1 του άρθρου 53, υπό τον τίτλο: *«Διευκολύνσεις υπαλλήλων με οικογενειακές υποχρεώσεις»*, του αυτού ως άνω Κώδικα, όπως αυτή ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο, ωριζέτο:

«Η προβλεπόμενη από την παρ. 2 του άρθρου 51 του παρόντος άδεια χορηγείται υποχρεωτικά, χωρίς γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου, όταν πρόκειται για ανατροφή παιδιού ηλικίας έως και έξι (6) ετών.

Διάστημα τριών (3) μηνών της άδειας αυτής χορηγείται με πλήρεις αποδοχές στην περίπτωση γέννησης τρίτου (3^{ου}) παιδιού και άνω.»

Σημειώνεται, ότι δια της παρ. 2 του άρθρου 26 του Ν. 4305/2014 (ΦΕΚ 237, τ. Α΄) αντικατεστάθη η αμέσως ανωτέρω διάταξη, με έναρξη ισχύος της την 31-10-2014, ως εξής:

«Η προβλεπόμενη, από την παρ. 2 του άρθρου 51 του παρόντος, άδεια χορηγείται στον φυσικό, θετό και ανάδοχο γονέα υποχρεωτικά, χωρίς γνώμη υπηρεσιακού συμβουλίου, όταν πρόκειται για ανατροφή παιδιού ηλικίας έως και έξι (6) ετών ή έως οκτώ (8) ετών εφόσον η υιοθεσία δεν έχει ολοκληρωθεί μέχρι την ηλικία των έξι (6) ετών.

Διάστημα τριών (3) μηνών της άδειας αυτής χορηγείται με πλήρεις αποδοχές στην περίπτωση γέννησης τρίτου (3^{ου}) παιδιού και άνω.».

Επίσης, στην περίπτωση 7 της υπ' αρ. ΔΙΔΑΔ/Φ.51/590/οικ.14346/29-5-2008 εγκυκλίου του Υπουργείου Εσωτερικών, διευκρινίζεται, ότι η άδεια ανατροφής τέκνου χορηγείται άπαξ στην σταδιοδρομία του υπαλλήλου και όχι ιδιαίτερος για κάθε τέκνο, ότι η τρίμηνη άδεια ανατροφής μετ' αποδοχών για τρίτο τέκνο και άνω δεν δύναται να χορηγηθεί στον υπάλληλο, που έχει ήδη εξαντλήσει το σύνολο της αδείας άνευ αποδοχών σε προγενέστερο χρόνο, προκύπτει δε από την εν λόγω εγκύκλιο, ότι ο σκοπός, για τον οποίο δίδεται η άδεια ανατροφής, είναι η αποτελεσματική ανατροφή του τέκνου.

Περαιτέρω, στην παρ. 1 του άρθρου 3 του Ν. 3454/2006 (ΦΕΚ 75, τ. Α΄) ορίζεται:

« 1. Οι παροχές του άρθρου 1, πλην των παραγράφων 1 και 2 αυτού, και του άρθρου 2, πλην της περίπτωσης β΄ της παραγράφου 1 αυτού, η οποία ισχύει

ανεξαρτήτως αριθμού και ηλικίας τέκνων, χορηγούνται στις ακόλουθες κατηγορίες προσώπων: Σε γονέα ή γονείς που έχουν την γονική μέριμνα και επιμέλεια τριών παιδιών , ... τα οποία είναι άγαμα και δεν έχουν συμπληρώσει το εικοστό τρίτο (23^ο) έτος της ηλικίας τους ή φοιτούν .....και δεν έχουν συμπληρώσει το εικοστό πέμπτο (25^ο) έτος της ηλικίας τους .....».

(Σημειώνεται, ότι οι μεν παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 1 του ανωτέρω νόμου (3454/2006) αναφέρονται στην εφ' άπαξ παροχή στην μητέρα για την απόκτηση τρίτου τέκνου, η δε περίπτωση β' της παραγράφου 1 του άρθρου 2 τούτου αφορά σε «πριμοδότηση», με το άρθρο 43 του Β.Δ. 775/1964, εν σχέσει προς τις διατάξεις περί Λαϊκής Κατοικίας ` σημειώνεται επίσης, ότι η παρ. 1 του άρθρου 1 του Ν. 3454/2006 καταργήθηκε με την υποπάργραφο ΙΑ.2 του Ν. 4093/2012).

Εξ άλλου, στο σημείο ΙΙΙ 13. της αιτιολογικής εκθέσεως του Υπαλληλικού Κώδικα, το οποίο φέρει τον τίτλο: *«Το κοινωνικό πρόσωπο του νέου Υ.Κ.: Μέριμνα για τις πολύτεκνες και μονογονεϊκές οικογένειες-Ισότητα ευκαιριών στις γυναίκες και τους άνδρες-Ενίσχυση της οικογένειας»*, αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι *«Αμείβονται οι τρεις (3) πρώτοι μήνες της γονικής άδειας ανατροφής παιδιών στους πολύτεκνους και τρίτεκνους γονείς. (Στις λοιπές περιπτώσεις η γονική άδεια είναι χωρίς αποδοχές)»*.

ΙΙΙ. ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ - ΘΕΣΗ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΩΣ:

Κατά την συζήτηση επί του ερωτήματος ενώπιον του Τμήματος, διευτυώθησαν δύο γνώμες:

Κατά την γνώμη της πλειοψηφίας, η οποία απαρτίσθηκε από τους Νομικούς Συμβούλους, Ευφροσύνη Μπερνικόλα, Γαρυφαλιά Σκιάνη, Δημήτριο Μακαρονίδη και Ελένη Πασαμιχάλη (ψήφοι:4), εκ των ανωτέρω διατάξεων αλλά και εκ του πνεύματος των συναφών διατάξεων του Υπαλληλικού Κώδικα προκύπτει η βούληση του νομοθέτη να διευκολύνει τον, έχοντα επαγγελματικές υποχρεώσεις, υπάλληλο στην διεκπεραίωση και των οικογενειακών υποχρεώσεών του. Ειδικότερα, η χορήγηση αδειας ανατροφής τέκνου, εν γένει, εντάσσεται στις διευκολύνσεις των υπαλλήλων, οι οποίοι έχουν οικογενειακές υποχρεώσεις, πράγμα το οποίο τονίζεται και στον τίτλο του σχετικού άρθρου, 53, του Υ.Κ. Περαιτέρω, η χορήγηση της τρίμηνης άδειας μετ' αποδοχών, ως εξαιρετική για τον υπάλληλο διευκόλυνση, εν είδει μάλιστα οικονομικής παροχής, προϋποθέτει, ότι όντως υπάρχει "υποχρέωση" εκ μέρους του υπαλλήλου προς την οικογένειά του ειδικότερα δε έναντι των λοιπών, δύο τουλάχιστον, τέκνων του, εν όψει δε αυτής της ταυτόχρονης υποχρεώσεως φροντίζει ο νομοθέτης να υπάρξει και "αποτελεσματική" ανατροφή των τρίτου και άνω τέκνων (ιδ. ανωτ. Εγκύκλιο). Κατά συνέπεια, όταν ο υπάλληλος έναντι τέκνου του δεν έχει, εν γένει (εξαιρέσει, δηλαδή, ειδικώς ρυθμιζομένων στον νόμο περιπτώσεων), "υποχρέωση" ανατροφής, όπως συμβαίνει επί ενηλίκου τέκνου, τότε δεν έχει εφαρμογή η διάταξη περί χορηγήσεως τρίμηνης αδειας ανατροφής μετ' αποδοχών.

Η αυτή αντιμετώπιση, κατά την γνώμη αυτήν, προκύπτει και από το σχετικό τμήμα της αιτιολογικής εκθέσεως του Υ.Κ., δηλαδή ότι η δυνατότητα αυτή δίδεται για την "ενίσχυση της οικογένειας", οπότε προϋποτίθεται, ότι υφίστανται, πράγματι, υποχρεώσεις του υπαλλήλου έναντι των τέκνων του, πράγμα όμως που

 7

δεν συμβαίνει επί ενηλίκων τέκνων, ηλικίας μάλιστα 25 ή 27 ετών, τα οποία, κατά νόμο, έχουν πλέον αυτονομηθεί.

Σημειώνεται ότι την αυτή με την γνώμη της πλειοψηφίας κατεύθυνση, ως προς την ερμηνεία των προαναφερθεισών διατάξεων, ακολουθεί και η Γενική Διεύθυνση Διοίκησης Ανθρώπινου Δυναμικού/Διεύθυνση Διαχείρισης Ανθρώπινου Δυναμικού/Τμήμα Πειθαρχικής Ευθύνης και Δεοντολογίας του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, δια του προαναφερθέντος υπ' αρ. ΔΙΔΑΔ/Φ.53^α/2007/25532/2-12-2014 εγγράφου της.

Εξ άλλου, σύμφωνα με την γνώμη της πλειοψηφίας, ανεξαρτήτως του εάν ορθώς ή μή ερμηνεύεται η έννοια του τριτέκνου σύμφωνα με τον Ν. 3454/2006, πάντως η χορήγηση της αδειάς ανατροφής των τρίτου και επομένων τέκνων, μετ' αποδοχών, φαίνεται να συνδέεται, κατά τον υπαλληλικό κώδικα, με ταυτόχρονη ύπαρξη υποχρέωσης ανατροφής και λοιπών, τουλάχιστον δύο, τέκνων, άλλως, εφ' όσον επί ενηλίκων δεν υπάρχει υποχρέωση διατροφής (πλην ειδικώς ρυθμιζομένων στον νόμο περιπτώσεων), θα ίσχυε ο κανόνας, δηλαδή η διάταξη του πρώτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 53 Υ.Κ., περί χορηγήσεως αδειάς άνευ αποδοχών.

Κατά την γνώμη όμως της μειοψηφίας, η οποία απαρτίσθηκε από την Προεδρεύουσα Νομικό Σύμβουλο, Στυλιανή Χαριτάκη (ψήφος:1), στις προαναφερθείσες διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα, ειδικότερα δε σ' εκείνη του άρθρου παρ. 1 του άρθρου 53 ,δεν γίνεται καμμιά διάκριση ως προς την ηλικία των τέκνων του έχοντος τρία τέκνα υπαλλήλου και, συνεπώς, υπάλληλος με ανήλικο

τέκνο και ενήλικα, 25 και 27 ετών, ως εν προκειμένω, δικαιούται της τρίμηνης αδείας ανατροφής τέκνου μετ' αποδοχών.

Σημειώνεται, ότι η γνώμη της μειοψηφίας συμπλέει με την διατυπωθείσα, δια του προαναφερθέντος υπ' αρ. 192370/52719/2014/21-10-2014 εγγράφου του, άποψη του Συνηγόρου του Πολίτη, ως προς την ερμηνεία των ανωτέρω διατάξεων.

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ:

Εν όψει των προαναφερθέντων, το Α' Τμήμα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους εγνωμοδότησε κατά πλειοψηφία, ότι στο ερώτημα προσήκει αρνητική απάντηση, ότι, δηλαδή, εν όψει της διατάξεως της παρ. 1 του άρθρου 53 του Υ.Κ. (Ν. 3528/2007), υπάλληλος του Υπουργείου Εξωτερικών, ο οποίος έχει δύο ενήλικα τέκνα και ένα ανήλικο τέκνο, δεν δικαιούται της, κατά το ανωτέρω άρθρο, αδείας τριών μηνών με πλήρεις αποδοχές.

Θεωρήθηκε

Αθήνα, 19 -12 -2014

Η Προεδρεύουσα

Στυλιανή Χαριτάκη

Νομικός Σύμβουλος του Κράτους

Η Εισηγήτρια

Γαρυφαλία Σκιάνη

Νομικός Σύμβουλος του Κράτους